

(המשך מעמוד 21)

כלל-וכלל לא בטוח. העובדה שחב"ש "רר" צה" בפתוח אינה משנה דבר. חשוב מאוד שאין הוא עומד להטיל מס על רווחי הר בורסה. אמצעי המדיניות הם החשובים. הם הפועלים בשטח, ומשנים את המציאות הכלכלית בצורה וז'אנר. לא כך הכוונות המוצהרות. התפיסה הכלכלית, הפילוסופיה הכלכלית ולא הכוונות המוצהרות, היא החשובה, כי ממנה נובעים הצעדים המעשיים. פילוסופיה כלכלית גם מאפשרת לנו לצפות מראש את תוצאותיהם של הצעדים. דים הכלכליים ולבחון: האם הם נעשים בהתאם לכוונות המוצהרות, או בניגוד להן? ובהתאם לאילו כוונות נסתרות של קבוצות אינטרסים נעשים הצעדים הללו? במובן זה, של התפיסה הכלכלית הכללית, ומבחינת הצעדים הכלכליים העיקריים ור תוצאותיהם, יש הבדל רב בין בן-שחר ובין לוינסון. ברצוני לעמוד כאן על הבדלי הגישה ביניהם בשלושה נושאים עיקריים.

הפרופסור

נתן את ידו

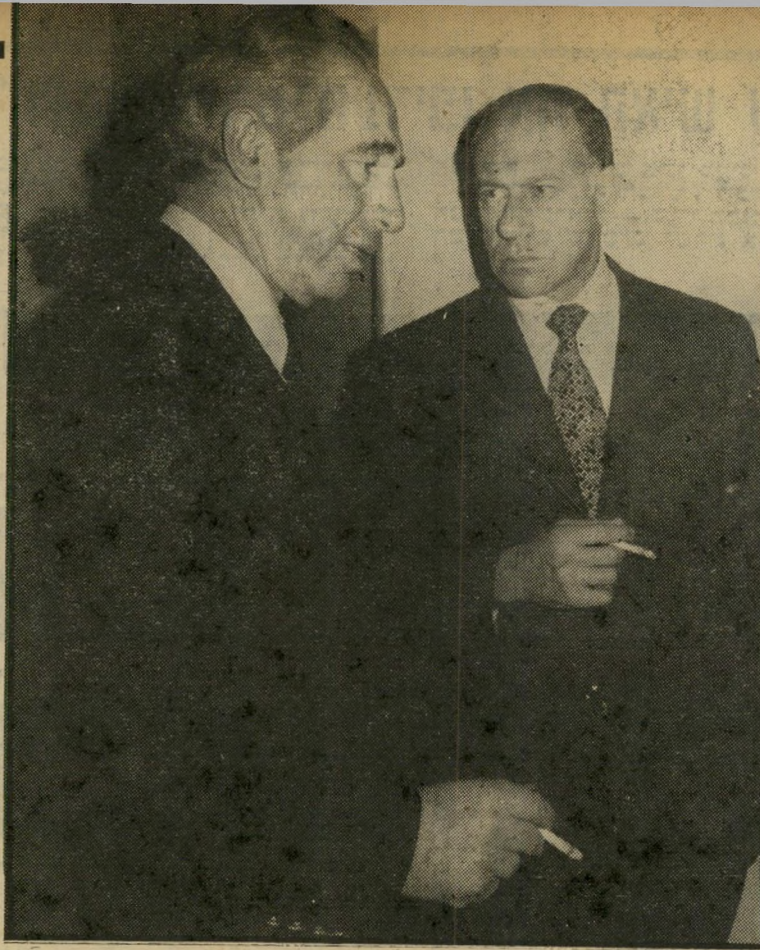
בן-שחר רואה בקיצוץ תקציב הדי מדינה את האמצעי העיקרי למילחמה באינפלציה. זאת הגישה המקובלת היום בכל העולם על אלה המבקשים להרוס את מדינת הרווחה באמתלה של מילחמה באינפלציה. זה הדבר שמתרושש היום באנגליה, בה המצב הירודר כבר עדיכדי והומות של מובטלים. זאת מנסה לעשות ממשלת רגן בארצות-הברית, וזאת ניסה לעשות שרי-האוצר הקודם שלנו, ייגאל הורביץ. התוצאות אחידות בכל מדינה, בלי הבדל מהם התנאים הכלכליים או שיעורי הדי אינפלציה: בכל מקום בו נהוגה שיטה זו, נהרסים השירותים הסוציאליים והאינפלציה ממשיכה לדהור.

הסיבה לכישלון המילחמה באינפלציה דרך תקציב המדינה היא בורה לגמרי: אבסורד גמור הוא לטעון שהגרעון בתקציב המדינה הוא הגורם לאינפלציה. הכספים הנזילים — המונומים, הצמודים, המגד יות זרכיש אחר, שבנקל אפשר להפסד לי כסף עובר-לסוחר, נמצאים בידי אהוז קטן ועשיר כה האוכלוסיה שלנו; והזון זה גדול פייכמה יותר מן הגרעון התקציבי. נזילות זו, שבסודה של האינפלציה, היא המאפשרת, "לציבור" לקנות כל דבר בכל מחיר (אפילו דירות שהגרעון בתקציב הון זו גדל בקצב מהיר הרבה יותר מאשר כל הזרמה וממשלתית. במשק שלנו נפתחו מנגנונים רבים כדי "להבטיח" גידול מהיר של נזילות זו ללא שום קשר עם התקציב. ח"כ שלמה אליהו, בעל הברת הביטוח אליהו, הסביר לי פעם, כי הוא יודע טוב ממני כמה צינורות פתוחים לכסף זה כדי "לעשות" כסף נוסף. הוא בהחלט היה נגד "פיתוחים" כי היה לו ברור שבהם שורש האינפלציה.

הגרעון התקציבי, כאמור, הוא אפסי לעומת הנזילות הזאת של "הציבור", וגם אין שום צורך בהזרמה ממשלתית כדי שנוזילות זו תגדל. היא גדלה דרך הצמדה, דרך המשקיים בבורסה, דרך הריבית הגבוהה. היא גדלה מעל הכל בגלל שיתרום של רווחים אינפלציוניים, ספקולטיביים בלתי-פרודוקטיביים אלה מכל מס. ולעניין זה נתן את ידו הפרופסור בן-שחר, בריפורמה הידועה שלו: הוא הטיח מס רק על רווחי ההון היצרני; את רווחי ההון הספקי לטיבו הוא שחרר ממסים. יפעת הוא מצהיר שדבר זה לא ישתנה אם הוא יגיע לכהנת שרי-האוצר.

המעשרות זו תמשיך לדרבן את האינפלציה. גם אם בן-שחר יצליח להעלות את הכנסות המדינה ב-5% באופן ריאלי, כפי שהוא מקווה, היא תימשך גם אם התקציב יהיה מאוזן וגם אם הוא יקוצץ לחצי. הדי סיבה לכך היא, שמקורה הריאלי של הדי עשור זה הוא ההידרדרות של מעמד הדי שכירים ושכרם הריאלי, והתמוטטות הדי מופעלים הקטנים והבינוניים. ההתרוקנות של מופעלים אלה מרווחים גורמת לכך שהם אינם יכולים לעמוד בריבית הגבוהה והמיסוי מצד אחד, ובירידה בכוח הקניה העממי מצד שני.

כמדינה בה אין התוצר גרה, קבוי צה אחת יפונה? התעשר רק עני השכונ קבוצה אחרת, אין שום אפשרות אחרת. הצינורות הפתוחים הדי התעשרו שהזכור לעני — הם המנגנונים העברת הכנסה מחלק אחד של הציבור למשנהו. לא פעם קוראים בעיתון שמצפים לעל-

מועמד לזוינסון זי"ר פרם מודה ומדח

כבר שנתיים. גם הורביץ הבטיח לנו פיי תוח וגידול אחרי תקופת "המעבר" של הקיצוצים והקורבנות שלו. אך מעבר להרס החקלאות, הרס מופעלים קטנים ובינוניים, לא כדאיים, וגידול האבטלה והאינפלציה הוא לא הגיע, ובעצם אף אחד מבעלי תוכניות הקיצוצים והקורבנות לא הגיע מעבר לזה.

בן-שחר אינו רוצה באבטלה — כך הוא אומר, אך אם הוא רוצה קיצוצים וקורבנות, הדי או שהיה אבטלה, או שתרד רמת השכר הריאלי — גם אם הוא אינו רוצה בשני הדברים. זהו הגיון הדברים. ואולי הוא רוצה שאנחנו כולנו נישא בדי קורבנות — השכירים והקבלנים כאחד? במקרה זה, יתכן שיעצמו רבים מן הדי אספקטים השליליים של "הנשיאה בקורבנות".

אך לשם מה יש צורך בדבר הזה? יש מצבים בהם יש צורך בהורדת רמת החיים של כל האוכלוסיה, כדי להפוך להון-השקיע עות את אותו חלק של התוצר שלא נצרך. אך במשק שלנו יש הון! המשק נחנק מרוב הון!

מיליארדים מסתובבים בבורסה, לריק ודי מיליארדים רבים אחרים מוצאים את דרי כם להשקעות בחוץ-לארץ. רק לפני כמה ימים נכתב במערב, שלאדון רפאל רקנט, מבעליו של בנק דיסקונט הישראלי, יש השקעות אישיות בסכום של 130 מיליון דולר בחברת ספנות אמריקאית. איפה הוא הרוויח את הכסף הזה? הוא הרוויח אותו כאן, אצלנו, והוא מעשיר את חברת הספנות הורה. זאת — בנוסף לכל ההשקעות של בנק דיסקונט בסניפים שלו בארצות-הברית, ובנוסף להשקעות של כל הבנקים שלנו בסניפיהם ובחברות-הבת שלהם בדי ארצות-הברית. איפה הם הרוויחו את הכסף הזה? איפה הורביץ תרוויח את הכסף שלו, אותו הוא משקיע בפורטוריקו? איפה הרוויח יעקב מרידור את הכסף שהוא משקיע באוסטרליה? כאן בישראל.

כאן, בארץ הזאת.

כל ההון הזה שמשמש לצרכי ארצות זרות, נוצר עליי עבודתנו, ואם תרצו — קורבנותינו, כאן, בישראל. אין זה נכון שדי קורבנות העובדים יוצרים באופן אוטומטי גם פיתוח, אך זה כן נכון שהם יוצרים הון, ומי ערב לכך שהון זה, שנוצר בדי עבודתנו ובקורבנותינו ישמש לפיתוח הדי ארץ? בן-שחר? אם כן — אז שיגיד כך. עד כה לא נמצא שרי-האוצר שיהיה ערב לכך, אך קורבנות הם דרשו, כולם. לפיקודו של שרי-האוצר שרוצה לחדש את הפיתוח הוא לדאוג לכך שההון שנוצר בארץ ישאר כאן וילך לפיתוח הארץ, ולא לתכנן קיצוצים וקורבנות חדשים כדי ליצור הון להשקעות. הון יש לנו די הותר.

הרעיון של תקופת קיצוצים ודי קורבנות בין תקופת האינפלציה לבין חידוש הפיתוח הוא חסר שחר. העובדים "מקריבים" כל הזמן, ויוצרים הון כל הזמן. העובד ששכרו הוא שבר מינימום, והנשים בתעשיות הטכנולוגיות ששכרן נמוך משכר המינימום, מקריבים כל הזמן ויוצרים הון עתק. אך האינפלציה דוהרת — ופיתוח אין. הסיבה לכך היא, שגם אינפלציה וגם חסר הפיתוח גורמים במיקור אחד, והוא: אלה שמרוויחים את ההון כמשק לא מוכנים להשקיע אותו בארץ. מסיבה זו אין פיתוח ומסיבה זו מצטבר הרבה כסף בידי מעטים, כסף שמשמש לצריכת מותרות, לדיורבון האינפלציה.

את המצב הזה יש לשנות. שרי-האוצר החדש צריך לדאוג לזה שההון שנוצר בדי ארץ יושקע בייצור. בסידרה של פעולות המכוונות אך ורק לעניין זה, הוא יפסיק את האינפלציה ויחדש את הפיתוח בעת ובעונה-אחת. אין, ולא יכול להיות, פסק זמן בין חידוש הפיתוח והאינפלציה, כי הם היינורדך.

שרי-האוצר צריך ליצור תנאים לכך שדי הון-העתק שנמצא במשק יושקע בו, ודי שלא ילך לבורסה או לחוץ-לארץ. אין פסול בשימוש באמצעים אדמיניסטרטיביים למטרה זו. אפשר לאסור את ההשקעות בחוץ-לארץ, ובארץ צריך להוריד את שער הריבית. להפסיק את ניווד השקל ולדאוג לעליה בכוח הקניה העממי, כדי ליצור תנאים להשקעות בייצור. וזאת בנוסף לדי מיסוי גבוה על רווחים ספקולטיביים.

איש לא יופתע, לכן, אם בעלי הכוח הדי כלכלי שלנו, שמשקיעים בחוץ-לארץ, יתמיכו במדיניות "פסק זמן" של קיצוצים ודי (המשך בעמוד 60)

רוצה בחידוש הפיתוח. הוא מפליג בחלום מות, ומסביר מה יעשה בתוספת לתוצר הדי לאומי שנתבע מחידוש הפיתוח: הוא ייחלק תוספת זו לשלושה חלקים; חלק אחד, הדי ראשון, ילך להעלאת רמת החיים של הדי עובדים הפרודוקטיביים במשק (באמת הגיע הזמן). חלק שני — להשקעות; וחלק שלישי — לתמריצים לייצוא.

זה באמת יפה. אך כיצד נגיע מן הדי אינפלציה השוררת היום, ממחסור מוחלט בהשקעות נטו בענפי הייצור, מניווך כלי כלי בן שנים לגן-העדן של גידול כלכלי ממורש? בן-שחר טוען, שיש צורך בתקופת מעבר בת כמה שנים של "קיצוצים ודי קורבנות".

מה יקוצץ? מי ישא בקורבנות? האם הקיצוצים הם אותם קיצוצים תקציביים מופעלים ברווחה ובשירותים חברתיים, שדי כבר דובר בהם כאן, או גם קיצוצים אחרים? האם בנטל ישאו השכירים, כרגיל?

יות שערים בבורסה כתוצאה מן "ההורמות שבדרך". עליות שערים אלה לא נובעות מן ההורמות אל שכר העבודה.

לסתום צינורות ההתעשרות

הדרך היחידה לחלום באינפלציה היא לסתום את צינורות ההתעשרות בין אם הם נמצאים בתוך התקציב, ובין אם הם מחוצה לו. אם האוצר יעסיק את עצמו במקום זה בקיצוצים בשרותים הדי סוציאליים בתקציב, האינפלציה לא תפחת, אלא תגדל. קיצוצים כאלה הם הורדה נוספת בשכר הריאלי, ועל חשבון הורדתו גדלים הרווחים האינפלציוניים — כפי שדי הדבר קורה למעשה בכל העולם. ואין זה משנה תחת איון סיסמה מקצצים במדינת יות הרווחה. אם חיים בן-שחר חושב שעל

רקנטי הרוויח בישראל ומשקיע באמריקה הורביץ הרוויח בישראל ומשקיע בפורטוריקו מרידור הרוויח בישראל ומשקיע באוסטרליה - וחב"ש לא יגע בהם!

משום מה יש לי תמיד חשש, שכאשר כלכלן מסוגו של חב"ש מדבר על קיצוצים וקורבנות, הוא מתכוון לעובדים ודי לרמת חייהם. אף-פעם לא שמעתי שכלכלן מן השורה ירוש קורבנות מן הקבלנים. בעיניו, רק לשוק החופשי יש זכות לדי דרוש קורבנות מן הקבלנים. זו אינה זכור תה של הממשלה. לכל היותר יש לממשלה הזכות להעניק לקבלן הקלות: הקלות מדי סוי למשל, או "תמריצים".

המשק נחנק מרוב הון

עומת זאת קל לראות איך, כתוצאה מן הקיצוצים והקורבנות הנ"ל, מעדי מיק המשבר, נהרס הייצור, נוצרת אבטלה ודוהרת האינפלציה. באנגליה, הסוג הזה של "מעבר" מן המשבר, לפיתוח" נמשך